

Γράφει ο ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΡΟΦΥΛΛΙΔΗΣ

Ελευθερία και σεβασμός του άλλου

Η ιστορία διδάσκει ότι αφορμή για να εκδηλωθεί μια διεθνής κρίση μπορεί να αποτελέσει ένα κατ' αρχήν μικρής σημασίας γεγονός. Τα ανθρώπινα πάθη και μίσση για να εκδηλωθούν χρειάζονται συχνά μια σπίθα. Το τυχαίο και το απρόβλεπτο караδοκούν. Η εποχή μας, παρά την ορθολογικοποίηση των περισσότερων καταστάσεων, παραμένει εύθραυστη και ευάλωτη στην παραμικρή αναστάτωση.

Έτσι εδώ και εβδομάδες η δημοσίευση από ορισμένες δυτικές εφημερίδες σκίτσων, που περιλάμβαναν τον προφήτη των μουσουλμάνων Μωάμεθ, οδήγησε πολλούς μουσουλμάνους σε εκρήξεις

οργής. Θεμέλιο της δημοκρατίας αποτελεί η ελευθερία του Τύπου και η ελευθερία έκφρασης του καθενός. Ορισμένοι έθεσαν το ερώτημα μήπως πρέπει να τεθούν περιορισμοί στην ελευθερία του Τύπου, για να αποτραπούν διεθνείς κρίσεις ή στο όνομα του πολέμου κατά της τρομοκρατίας.

Η ελευθερία του Τύπου και της έκφρασης του καθενός δεν μπορεί να περιορισθεί, ούτε κατ' ελάχιστον. Κάτι τέτοιο θα άνοιγε τον ασκό του Αιόλου. Έχει όμως και η ελευθερία τα όριά της, που είναι η ιδιωτική σφαίρα και οι πεποιθήσεις (θρησκευτικές και άλλες) του καθενός. Για τους μουσουλμάνους, το Κοράνι και ο Μωάμεθ είναι πάνω από το νόμο. Είναι για αυτούς βλασφημία η εμπλοκή του Μωάμεθ σε σκίτσα, όπως θα ήταν για εμάς τους Χριστιανούς η εμπλοκή του Χριστού. Τελικώς η πίστη των άλλων είναι για αυτούς εξίσου σημαντική με την ελευθερία τη δική μας.

Ζούμε λοιπόν ακόμη μια εκδήλωση της σύγκρουσης των πολιτισμών; Η ελευθερία της Δύσης τίθεται σε αντιπαράθεση με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των μουσουλμάνων;

Μια τέτοια σχηματοποίηση του προβλήματος είναι εξαιρετικά απλουστευτική και επιφανειακή, διότι παραγνωρίζει ιστορικές αδικίες, το πρόβλημα της φτώχειας αλλά και τον πυρήνα των πεποιθήσεων των μουσουλμάνων. Γι' αυτό και ο Τύπος πρέπει να συνειδητοποιεί τα όρια χρήσης της ελευθερίας, που οριοθετείται από το σεβασμό και την ανοχή του άλλου.

Ποιος θα κρίνει τα όρια της ελευθερίας της έκφρασης; Οι κυβερνήσεις και η διοίκηση, αλλά η δικαιοσύνη. Έτσι η κατάχρηση της ελευθερίας από ορισμένους μπορεί να είναι επώδυνη για τους ίδιους: η δικαιοσύνη μπορεί να επιδικάσει αποζημίωση για την προσβολή της προσωπικότητας ή των πεποιθήσεων κάποιων.

Ο σεβασμός των άλλων είναι τελικά μια εκδήλωση αυτοσεβασμού ημών των ιδίων και περιφρούρησης της βαλλόμενης ελευθερίας μας. Το ελληνικό πνεύμα διδάσκει το μέτρο, την αποφυγή των ακροτήτων, το σεβασμό του άλλου, ιδιότητες που περιφρουρούν και αναδεικνύουν τη δική μας αδιαπραγμάτευτη ελευθερία.